

ISSN 2029–2236 (print)
ISSN 2029–2244 (online)
SOCIALINIŲ MOKSLŲ STUDIJOS
SOCIAL SCIENCES STUDIES
2010, 2(6), p. 123–137.

ŽMOGAUS INDIVIDUALŪS INTERESAI KAIP VIEŠOJO INTERESO PAGRINDAS

Ugnius Trumpulis

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+370 5) 2714 545
Elektroninis paštas ugnius@mruni.eu

Pateikta 2010 m. sausio 4 d., parengta spausdinti 2010 m. balandžio 6 d.

Anotacija. Šiame straipsnyje, remiantis mokslininkų darbais, teisės aktų nuostatomis bei Lietuvos Respublikos teismų praktika, analizuojama viešojo intereso samprata, šio intereso subjektų bei objektų, į kuriuos nukreiptas šis interesas, aspektu.

Nagrinėjant intereso bei poreikio kaip glaudžiai tarpusavyje susijusių kategorijų santykį, atskleidžiamas intereso kaip žmogų socializuojančio reiškinio, prasiskverbiančio į visas žmogaus gyvenimo sritis, pobūdis, taip pat intereso kaip pirminės kategorijos viešojo intereso atžvilgiu reikšmė, išskiriami du pagrindiniai elementai, t. y. intereso subjektas bei intereso objektas, be kurių apskritai negalima kalbėti apie intereso egzistavimą.

Remiantis mokslininkų darbų, teisės aktų nuostatų bei Lietuvos Respublikos teismų praktikos analize straipsnyje pagrindžiama, kodėl visuomenė bei valstybė laikytini viešojo intereso subjektais. Analizuojama individo, visuomenės ir valstybės kaip tarpusavyje susijusių, viena kitos egzistavimą bei nuoseklų vystymąsi užtikrinančių vertybių, interesų koreliacija. Straipsnyje viešasis interesas analizuojamas ne vien kaip kiekybinė, bet ir kaip kokybinė kategorija. Aptariama žmogaus ir jo teisių kaip didžiausios socialinės vertybės įtaka bendrosios gerovės siekiui.

Reikšminiai žodžiai: poreikis, interesas, visuomenės interesas, valstybės interesas, viešasis interesas, bendroji gerovė.

Įvadas

Kas yra viešasis interesas? Kokiam skaičiui žmonių ši klausimą beužduotume, dviejų tokių pačių atsakymų negautume. Vieniems tai gali būti jų pačių egoistinis interesas, kitiems visuomenės interesas, dar kiti jį apibūdintų kaip bendrąją gerovę. Nors kategorija „viešasis interesas“ gana dažnai vartojama įvairiausiuose moksliniuose darbuose, tačiau vienos mokslininkų nuomonės dėl viešojo intereso kategorijos turinio mums nepavyktų rasti. Teisės aktuose viešojo intereso sąvoka nėra apibrėžta, o mėginimai ją bent šiek tiek konkretizuoti kol kas patyrė visišką nesėkmę. Teismų praktika taip pat nepateikia aiškesnio atsakymo, kas gi yra viešasis interesas. Teismams kiekvienu nauju atveju tenka aiškintis, ar konkretus interesas laikytinas viešuoju, atsižvelgiant į tarpusavyje susijusių aplinkybių visumą.

Akivaizdu, kad viešojo intereso sąvokos neapibrėžtumas, mūsų nuomone, sukelia pagrindinę problemą, t. y. kieno ir į kokius gėrius (vertybes) nukreiptas interesas laikytinas viešuoju. Neatsakius į šiuos klausimus negalima kalbėti apie viešojo intereso įgyvendinimą, teisinę apsaugą bei gynybą. Šios problemos esmę gana vaizdžiai nusako Generalinės prokuratūros Vyriausybės kancleriui adresuotas raštas Nr. 13.2.863, „Dėl prokuratūros įstatymo 19 str. ir kitų teisės aktų pakeitimo projektų“, kuriame nurodoma, kad teismai ir prokurorai skirtingai traktuoja viešojo intereso sąvoką¹. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo metiniame pranešime pažymima, jog 2008 m. ypač padaugėjo su viešojo intereso gynimu susijusių bylų². Taigi paminėti faktai, be jokios abejonės, leidžia teigti, jog problemos, susijusios su viešojo intereso įgyvendinimu, teisine apsauga bei gynyba, yra aktualios.

Tiriamasis straipsnio objektas – žmogaus, visuomenės, valstybės interesai bei objektai, į kuriuos šie interesai nukreipti.

Tikslas – įvertinti žmogaus, visuomenės bei valstybės socialinių teisinių interesų sąveiką, jos poveikį viešojo intereso susidarymui bei įgyvendinimui.

Taikyti tyrimo metodai:

1. *Dokumentų analizės metodas* taikytas tiriant teismų praktiką, teisės aktų tekstus ir mokslininkų darbus.

2. *Sisteminės analizės metodu* atskleidžiamos įvairių subjektų interesų sąveikos priežastys bei šios sąveikos rezultatai.

3. *Analitiniu-kritiniu metodu* vertinama moksliniuose darbuose bei teismų veikloje pateikiama viešojo intereso samprata, šio intereso poveikis atskirų subjektų interesams.

4. *Lingvistiniu metodu* atskleidžiamos sąvokų reikšmės bei šių sąvokų tarpusavio ryšys.

Problema, susijusias su viešojo intereso sampratos turinio atskleidimu, Lietuvoje įvairiais aspektais yra nagrinėję E. Krivka, B. Pranevičienė, J. Gumbis, A. Driukas, V. Valančius, E. Staniūnas.

1 Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2007 m. rugsėjo 25 d. raštas Nr. 13.2.863 „Dėl prokuratūros įstatymo 19 str. ir kitų teisės aktų pakeitimo projektų“ (nepublikuotas).

2 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo metinis pranešimas: 2008 metai [interaktyvus]. Vilnius, 2009 [žiūrėta 2009-05-25]. <<http://www.lvat.lt/default.aspx?item=mpran&id=6017>>.

1. Nuo „poreikio“ iki „intereso“, jo subjekto bei objekto

Norint atsakyti į klausimą, kas yra viešasis interesas, visų pirma būtina išsiaiškinti, kas apskritai yra interesas, kaip jis susidaro ir kokie veiksniai jį suponuoja. Į šį klausimą, mūsų nuomone, tiksliausiai galima atsakyti nagrinėjant poreikio ir intereso santykį.

Poreikis gali būti suprantamas kaip tam tikroje gyvenimiškoje situacijoje subjekto suvokiamas, jaučiamas, patiriamas ko nors reikiamo trūkumas, taip pat kaip socialinis siekis (paskata) pašalinti tą trūkumą ir taip pagerinti savo gyvenimo sąlygas.

Kiekvienas asmuo gali turėti labai įvairių poreikių, jie gali būti norminiai ir anorminiai, t. y. hiperbolizuoti, iškreipti. Pastarieji poreikiai atsiranda, kai susilpnėja veiksniai, siejantys asmenis į visuomenę (pvz., įvairios normos, vertybės ir t. t.). Kylantys poreikiai yra patenkinami tam tikru konkrečiu mūsų aplinkoje egzistuojančiu gėriu ar blogiu.

Interesą paprastai galima apibrėžti kaip išsąmonintą būtinybę patenkinti poreikį³. Taigi konkretus gėris, kuriuo gali būti patenkinti asmens poreikiai, yra įgyjamas asmeniui realizuojant interesus. Todėl drąsiai galima teigti, jog poreikis yra intereso pagrindas. Pasakytina, kad poreikiai yra būdingi visa kam, kas gyva, o žmogaus poreikiai ir interesai visada yra socialinio, visuomeninio pobūdžio.

Taigi poreikis leidžia žmogaus asmenybei suprasti, nustatyti tai, ko jam trūksta, tai, kas jam yra būtina, o interesus leidžia suprasti, suvokti, nustatyti visuomeninį poreikio pobūdį. Tuo požiūriu visuomeniniai poreikiai yra visuomenės narių asmeninių poreikių, kurie patvirtinami žodžiais „mums reikia“, mišinys. Taip poreikis įgyja naują požymį – visuomeninį pobūdį. Nuo jo priklauso intereso tikslas, priemonės ir įgyvendinimo būdai. Taigi interesus tampa ypatingu ryšiu tarp asmens ir išorinės aplinkos. Šis ryšys atsiskleidžia per asmens poreikį ir išorinėje aplinkoje egzistuojantį gėrį (vertybę), kuris tą poreikį gali patenkinti. Interesai padeda surasti poreikio patenkinimo priemones, t. y. vertybes, ir yra pirmas žingsnis kelyje į poreikio tenkinimą⁴.

Visuomeninis intereso pobūdis leidžia teigti, kad interesai būdingi ne vien atskiriems žmonėms, bet ir įvairiems socialiniams dariniams, pavyzdžiui, socialinėms grupėms, organizacijoms, o visuomeniniai santykiai tampa objektyvia interesų egzistavimo sąlyga⁵. Interesų veikimo sritis apima beveik visus žmogaus visuomeninius santykius, nuo socialinių (išsilavinimas, visuomeninė veikla, visuomeninė padėtis, garbė, orumas ir t. t.) iki materialinių (maistas, drabužiai, būstas ir t. t.). Štai Konstitucija laiduoja asmeniui galimybę tenkinti įvairiausius savo poreikius, apimdama tiek materialinius, tiek dvasinius (pvz., Konstitucijos 18 str. nustato, kad žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės, 26 str. 1 d. draudžia varžyti minties, tikėjimo ir sąžinės laisvę, 49 str. 1 d. numato, kad kiekvienas dirbantis žmogus turi teisę turėti poilsį ir laisvalaikį, taip pat kasmetines mokamas atostogas ir kt.). Taip Konstitucija kiekvienam asmeniui laiduoja galimybę laisvai pagal savo sugebėjimus ir individualias savybes pasirinkti tinkamiausius porei-

3 Subochev, V. V. *Zakonnye interesy* [Legitimate interests]. Moskva: Norma, 2008, s. 8.

4 Malko, A. V. *Stimuly i ogranichenija v prave* [Stimuli and restrictions in law]. Moskva: Jurist, 2003, s. 88.

5 Mihajlov, S. V. *Interes kak obshenauchnaja kategorija i ee otrazhenie v nauke grazhdanskogo prava* [Interest as category common to all sciences and its reflection in civil law]. *Gosudarstvo i pravo*. 1999, 7: 88.

kių patenkinimo būdus, susisaistyti su kitais asmenimis teisiniais santykiais, t. y. veikti vadovaujantis savo teisėtai interesais (pvz., Konstitucijos 41 str. 3 d. nustatyta, jog aukštasis mokslas prieinamas visiems pagal kiekvieno žmogaus sugebėjimus, gerai besimokantiems piliečiams valstybinėse aukštosiose mokyklose laiduojamas nemokamas mokslas, 48 str. 1 d. numatyta, kad kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju ir kt.). Valstybė yra įpareigota užtikrinti asmeniui galimybes bei sąlygas tinkamai patenkinti atsirandančius poreikius bei laisvai pasirinkti jų tenkinimo būdus, nepaisant asmens lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Tinkamų Konstitucijos laiduojamų poreikių bei interesų įgyvendinimo sąlygų sudarymas yra užtikrinamas teisiniu reguliavimu. Interesai nustatomi pažinimo vyksmo metu, suvokiant asmenų poreikius, o tai leidžia suformuoti teisinius tikslus ir šių tikslų pasiekimo priemonės, per interesus į teisės įgyvendinimo procesą įtraukti žmones, jų grupes, bendruomenes, organizacijas. Intereso socialinė funkcija kyla iš to, kad jis padeda individui susivokti pažinimo erdvėje ir iškelia jo kaip individualaus subjekto bruožus visuomeniniuose santykiuose⁶.

Poreikius turi pavieniai žmonės, socialinės grupės, visa visuomenė. Ši aplinkybė rodo, kad poreikis yra individualizuotas ir sunku būtų išsivaizduoti, jog gali egzistuoti vienas visiems subjektams bendras poreikis. „Bendrasis poreikis“ reiškia tik tai, kad žmonės, susivieniję į tam tikrą socialinę bendriją, turi vienodus ar tam tikra prasme panašius poreikius, tačiau jie yra autonomiškai ir negali būti laikomi paprasta poreikių suma. Skirtingų subjektų poreikius susieja interesas, vienodai atstovaujantis kintančio socialinio gyvenimo poreikiams. Būtent atsiradus interesui poreikiai įgauna galimybę sąveikauti ir sudaryti tam tikras socialines ir ekonomines struktūras⁷.

Interesai formuojasi poreikių pagrindu ir yra jų raiškos forma. Interesą santykyje su poreikiu galima apibrėžti kaip subjekto suvoktą būtinybę patenkinti savo poreikį atitinkamu socialiniu gėriu (vertybe), jo turimomis teisinėmis priemonėmis. Būtent interesas padeda nustatyti visuomenėje vykstančių dėsningumų bei žmogaus veiklos ryšį, interesai formuoja žmogaus socialinio elgesio motyvus. Mūsų įsitikinimu, teisinį interesą galima apibrėžti kaip teisės saugomą ir ginamą subjekto sąmoningą siekį naudojantis teisinėmis priemonėmis įgyti objektyviai egzistuojantį, poreikį patenkinti galintį gėrį (vertybę).

Straipsnyje keliamam tikslui pasiekti būtina skirti du elementus, be kurių negali egzistuoti joks interesas, t. y. intereso subjektą ir objektą. Kalbant apie interesą atmintyje visada reikia turėti jo raiškos subjektą. Jeigu nėra interesą turinčio subjekto, vadinasi, apskritai negalima kalbėti apie interesą. Pažymėtina, jog nebūtinai pats subjektas, kurio interesais yra veikiama, turi būti įsisąmoninęs savo interesą. Interesas gali būti įsisąmonintas subjekto, veikiančio kito subjekto interesais. Intereso sąvoka kildinama iš romėnų teisės, kurioje interesas turėjo ginčo objekto ir su tuo ginču susijusių reikala-

6 Mihajlov, S. V., *supra* note 5, s. 88.

7 *Ibid.*

vimų reikšmę⁸. Interesas visada yra nukreiptas į objektą, jis negali egzistuoti, jeigu nėra nukreiptas į tam tikrą gėrį. Intereso objektai – tai tie gėriai, dėl kurių subjektai susisaisto teisiniais santykiais ir kurie atspindi gėrių paskirtį (tenkina turimus poreikius). Intereso objektu gali būti materialus ar nematerialus gėris (vertybė), t. y. socialinė vertybė, kurią subjektas nori realizuoti arba įgyti. Intereso objektas apibūdina tai, kas padaro asmens gyvenimą geresnį ar sukuria geresnio gyvenimo prielaidas⁹.

2. Viešojo intereso subjektai

Mokslinėje literatūroje viešasis interesas dažniausiai yra siejamas su visuomenės interesu. A. Driukas ir V. Valančius teigia, kad viešasis interesas yra visų pirma visuomenės interesas, o valstybė, būdama visuomenės politinė organizacija, privalo jam atstovauti ir jį ginti¹⁰. Viešąjį interesą galima apibrėžti ir kaip visos visuomenės suinteresuotumą turėti ir naudotis tam tikromis gėrybėmis¹¹. Viešąjį interesą galima apibūdinti plačiau – kaip visuomenės interesus, valstybės pripažintus juos reglamentuojant bei ginant tam tikromis teisinėmis priemonėmis¹². E. Staniūnas tikina, kad viešasis interesas iš esmės yra visuomeninio intereso sinonimas¹³.

Teismų praktikoje taip pat laikomasi pozicijos, kad viešasis interesas – tai visų pirma visuomenės interesas. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad viešasis interesas yra valstybės pripažintas ir teisės ginamas visuomeninis interesas, kurio įgyvendinimas yra viena iš svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų¹⁴.

Administracinių teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad viešasis interesas, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymą, turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. Viešasis interesas bendrąja prasme siejamas su visuomeniniu interesu, o visos visuomenės interesas yra

8 Halder, A. *Filosofijos žodynas*. Vilnius: Alma littera, 2002, p. 93.

9 Newman, D. G. Collective Interests and Collective Rights. *The American Journal of Jurisprudence*. 2004, 49: 129.

10 Driukas, A.; Valančius, V. *Civilinis procesas: teorija ir praktika*. I tomas. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2005, p. 669.

11 Misnik, G. A.; Misnik, N. N. Publichnye i chasnye interesy v ekologicheskom prave [Public and private interests in environmental law]. *Gosudarstvo i pravo*. 2006, 2: 30. Šie mokslininkai viešojo intereso sąvoką sieja išskirtinai su visuomeniniu interesu ir teigia, jog viešojo intereso subjektu gali būti tik visuomenė ir jokiū būdu ne valstybė.

12 Krjzhkov, A. V. Publichnyj interes ponjatje vidy i zashita [Public interest conception variety and protection]. *Gosudarstvo i pravo*. 1999, 10: 92.

13 Staniūnas, E. Viešojo intereso apibrėžimo Lietuvos urbanistinėje plėtroje klausimu. *Urbanistika ir architektūra*. 2008, 32(4): 248.

14 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2005, Nr. 63-2235.

visa tai, kas objektyviai reikšminga, reikalinga, vertinga pačiai visuomenei¹⁵. Iš esmės analogiškos pozicijos laikosi ir bendrosios kompetencijos teismai¹⁶.

Nors Lietuvos Respublikos įstatymuose mes nerasime vientiso viešojo intereso apibrėžimo, tačiau iš atskirų normų galima daryti išvadą, kad viešasis interesas čia visų pirma yra siejamas su visuomenės interesais. Štai Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme yra nurodyta, jog viešieji interesai yra visuomenės suinteresuotumas, kad asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, visus sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai. Pažymėtina, kad minėto įstatymo nuostata taikytina valstybės tarnybos santykiams, t. y. viešojo intereso sąvoka vartojama siauresniame kontekste¹⁷.

Viešojo intereso subjektu gali būti laikoma ne tik visuomenė, bet ir gausios socialinės grupės, pavyzdžiui, vartotojų, bankrutuojančios įmonės kreditorių interesai, įvairių mažumų interesai ir kt. Tokiu atveju reikšmingas yra intereso reiškių (subjektų) masiškumas. Teisinėje literatūroje teigiama, kad jei egzistuoja statistiškai reikšminga asmenų grupė, turinti bendrąjį interesą, tai tokia aplinkybė rodo viešojo intereso buvimą¹⁸.

Iš viso, kas aptarta, galima daryti išvadą, jog kalbant apie viešąjį interesą visų pirma reikėtų turėti omenyje visuomenės interesus. Tačiau, mūsų nuomone, tapatinti viešąjį interesą vien tik su visuomenės interesu nėra tikslu.

Tiek teisės aktuose, tiek teismų sprendimuose, tiek teisės mokslininkų darbuose vartojami žodžių junginiai „visuomenės ir valstybės interesas“, „visuomenės ir valstybės poreikiai“ ir kt. Toks žodžių junginys rodo, kad tiek visuomenės interesai, tiek valstybės interesai yra vienodo lygio, vienodos svarbos sąvokos, kadangi jungtukas „ir“ lietuvių kalboje sujungia vienodos svarbos (vienarūšes) sąvokas. Kartu galima teigti, kad šių interesų apimtis nėra tapati, tačiau jie negali būti ir priešinami vieni kitiems.

Konstitucijos 118 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prokuroras įstatymo nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus. Ši nuostata, mūsų manymu, leidžia teigti, kad asmens, visuomenės ir valstybės interesai yra vienodos svarbos ir nė vieno iš šių interesų negalima laikyti svarbesniu už kitą. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra vartojęs formuluotes „visuomenės ir valstybės reikmės“, „visuomenės ir valstybės poreikiai“, „visuomenės ir valstybės interesas“, ir,

15 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 25 d. nutartis administracinėje byloje *Vilniaus apygardos vyriausiasis prokuroras v. Trakų rajono savivaldybė* (bylos Nr. A¹⁴⁶-335/2008), Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje *Vilniaus apygardos vyriausiasis prokuroras v. Utenos apskrities viršinininko administracija* (bylos Nr. A¹⁵-1725/2005).

16 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje *Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras v. Vilniaus apskrities viršinininko administracija, I. S., L. Z., F. Z., J. K., A. Z. ir V. I. D.* (bylos Nr. 3K-3-578/2007), Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 9 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „M“ v. Valstybinę sienos apsaugos tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos* (bylos Nr. 2-357-1/2009).

17 Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 67-1659.

18 Totev, K. J. Publichnyj interes v pravovoj doktrine i zakonodatelstve [Public interest in legal doctrine and legislation]. *Gosudarstvo i pravo*. 2002, 9: 23. Tokios pozicijos laikomasi ir Lietuvos Respublikos teismų praktikoje, pvz., Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 24 d. nutartis civilinėje byloje *A. B., O. Ž. v. BUAB „G“* (bylos Nr. 2-545/2008).

kaip pats teismas nurodo, šiose formuluotėse žodžiai „visuomenė“ ir „valstybė“ nėra priešingi, bet papildo vienas kitą. Sąvokos „visuomenės poreikiai (reikmės)“, „valstybės poreikiai (reikmės)“, „savivaldybės poreikiai (reikmės)“ žymi viešąjį interesą ir yra sietinos su konstitucine tautos gerovės samprata¹⁹.

Pasakytina, kad sąvokos visuomenės ir valstybės interesai taip pat jungiamos jungtuku „ar“ („arba“). Jungtukas „ar“ žymi skiriamąjį (alternatyvųjį) terminų santykį. Taigi jungtuko „ar“ vartojimas skiriant mūsų aptariamas sąvokas dar kartą patvirtina, jog jos, nors ir glaudžiai susijusios, tačiau nėra tapačios.

Kita vertus, vargu ar visuomenės interesų iškėlimas virš kitų interesų, prioritetinio vaidmens šiems interesams suteikimas atitiktų teisinės valstybės principus, teisinio reguliavimo paskirtį, t. y. siekį suderinti skirtingus interesus, ir taip įtvirtinti ir palaikyti visuomenėje socialinę santarvę bei rimtį. Taigi mūsų įsitikinimu, galima konstatuoti, jog dėti lygybės ženklą tarp viešojo intereso ir visuomeninio intereso jokiū būdu negalima. Mūsų nuomone, visuomenės interesas pakliūva į viešojo intereso struktūrą, o visuomenė yra tik vienas iš galimų viešojo intereso subjektų.

Viešojo intereso subjektu laikytina ir valstybė. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, jog valstybė yra bendras visos visuomenės gėris²⁰. Čia būtina pabrėžti, jog valstybė laikytina gėriu tik tokiu atveju, jeigu ji vykdo savo priedermę, t. y. realiai gerbia, gina ir saugo žmogaus teises ir laisves, vertybes, kuriomis yra grindžiama Tautos priimta Konstitucija. Pažymėtina, kad gėriai (vertybės) yra tikslai, kurių siekia konkretus subjektas, šie gėriai yra susiję su kylančių poreikių patenkinimu. Jeigu mes valstybę laikome bendru visuomenės gėriu, tai galime teigti, kad visuomenės, taip pat ir atskirų jos narių, interesai yra (ar bent turėtų būti) nukreipti į tokio gėrio siekį, jo išsaugojimą. Mes žinome ir tai, kad visuomenė bei atskiri individai taip pat yra vertybės, į kurių puoselėjimą bei vystymąsi yra nukreipta visa valstybės esmė (taip pat ir jos interesai). Taigi individas, visuomenė ir valstybė yra susaistyti interesais, kurie yra nukreipti vieni į kitus, glaudžiai susiję ir vieni kitus lemia.

Mūsų įsitikinimu, valstybės interesas tam tikrais atvejais gali ir turi nesutapti su individo interesu vien tik dėl to, kad būtų užtikrinti visuomenės interesai, o su visuomenės interesu tam, kad garantuotų kiekvieno asmens gerovę. V. V. Subočevas teigia, kad jei nekiltų konfliktų tarp skirtingų subjektų interesų, tai: 1) asmeninis sutaptų su visuomeniniu, o tai reikštų visų žmonių interesų tapatumą; 2) visuomenė valdytų pati save,

19 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 12 dalies (2002 m. kovo 5 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) patvirtintos Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2007, Nr. 123-5043.

20 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos žalos, padarytos neteisėtais kvotos, tardymo, prokuratūros ir teismo veiksmais, atlyginimo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 3 dalies ir 7 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 7 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 90-3529.

o valstybė taptų nebereikalinga²¹. Taigi valstybės interesai turi formuotis taip, kad būtų apsaugoti individo ir visuomenės interesai.

3. Bendro ir individualaus interesų požymių santykis

Socialiniame gyvenime veikia du elementai – individas ir įvairios žmonių asociacijos, visuomeniniai susivienijimai, visuomenė ir valstybė. Taigi viena vertus, yra žmogus su savo individualiais interesais, o kita vertus, kolektyviniai subjektai, kurių narių skaičius gali siekti milijonus. Akivaizdu, kad atskiro žmogaus ir visuomenės interesai gali nesutapti, prieštarauti vieni kitiems. Taigi kyla klausimas, kieno interesas yra svarbesnis, prioritetinis?

Mes žinome, kad interesai yra įgyvendinami visuomenėje, asmenybė veikdama visuomenėje tampa dvejopa: individuali ir visuomeninė. Kitaip tariant, visuomenės interesai neišivaizduojami be asmens, o asmens interesai neišivaizduojami be visuomenės. Todėl, mūsų nuomone, kalbant apie viešąjį interesą būtina kalbėti ne apie vieno ar kito intereso prioritetą, o apie interesų pusiausvyrą, bendrų vardiklių tarp individualaus ir bendro nustatymą, kitaip tariant, apie interesų derinimą.

Regis, viešasis interesas yra ne tik kiekybinė, bet ir kokybinė kategorija. Pamirštant atskiro žmogaus ar žmonių grupės interesus ir viešąjį interesą siejant vien su kolektyviniais subjektais, viešasis interesas tampa vien tik kiekybine kategorija ir tokiu atveju kyla grėsmė demokratijos gyvavimui bei funkcionavimui, žmogaus teisėms ir laisvėms, žmogus tampa tik didžiulio socialinio mechanizmo „varžteliu“, kurio paskirtis apsiriboją šio mechanizmo funkcionavimo užtikrinimu. Kitaip tariant, žmogus tampa ne tikslu, o priemone svetimiems tikslams pasiekti.

B. S. Ebzevas, analizuodamas individualaus ir kolektyvinio santykį, teigia, kad kiekvienai gyvybingai visuomenei yra būdinga individualaus ir bendro darna. Ši darna turi atrasti savo atspindį teisėje ir valstybėje, jos institucijų organizacinėje sistemoje, moralėje ir kt. Jei nėra efektyvaus tokios pusiausvyros palaikymo mechanizmo ir sunku ją užtikrinti, tai neharmoningą visuomenę veda į jos griūtį²². Sunku būtų nesutikti su šiais mokslininko teiginiais, tuo labiau kad akivaizdus tokių teiginių teisingumo įrodymas, mūsų įsitikinimu, yra tarybinė visuomenė, kuri rėmėsi kolektyvizmu visiškai ignoruodama individą, paversdama jį „tarybinės visuomenės“ tarnu, o tai galiausiai lėmė jos žlugimą. Čia pasakytina, kad neribotas individualizmas kelia lygiai tokį patį pavojų ir pačiam individui, ir visuomenei, kaip ir absoliutus kolektyvizmas.

Vis dėlto negalima teigti, jog asmenybės ir visuomenės interesai yra tapatūs. Priešingai nei išivaizduoja kraštutiniai individualistai, visuomenė nėra paprasta savo narių visuma, o tai reiškia, kad visuomeniniai interesai nėra vien tik individualių interesų suma. Abipusė individualaus ir kolektyvinio intereso priklausomybė lemia tai, kad

21 Subochev, V. V., *supra* note 3, s. 15.

22 Ebzeev, B. S. Dialektika individualnogo i kolektivnogo v organizacii sociuma i ee otrazhenie v konstitucii (k metodologii isledovaniya) [Dialectics of individual and collective in organization of social environment and its reflection in constitution (to the methodology of research)]. *Gosudarstvo i pravo*. 2004, 2: 8.

atskiro žmogaus interesai negali būti menkinami ar ignoruojami. Individualių interesų pripažinimas, jų ekonominis, politinis, socialinis, organizacinis ir teisinis užtikrinimas atitinka visuomeninius interesus, tokia padėtis iš esmės turi atsispindėti ir visuose visuomenės institutuose. Čia gerai dera Konstitucinio Teismo 1998 m. gruodžio 9 d. nutarimo teiginys, jog prigimtines teises „turi ir geriausieji, ir blogiausieji žmonės“²³. Mūsų nuomone, tas pats pasakytina ir apie interesus. Atskirų asmenų interesai gali nesutapti ir net būti visiškai priešingi nei visuomenės ar didelių jos grupių interesai, tačiau kiek jiems nepritarant didelės socialinės grupės ar net visa visuomenė, jie gali egzistuoti, t. y. asmuo, siekdamas tam tikro gėrio, gali veikti nepaisydamas visuomenės nuomonės, jeigu nepažeidžia Konstitucijos ir įstatymų, nevaržo kitų žmonių teisių ir laisvių. Tokių prieštaravimų griaunantį pobūdį privalo slopinti valstybė.

Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog kiekvienas turi pareigas bendruomenei, kurioje vienintelėje yra galimas laisvas ir visokeriopus jo asmenybės vystymasis, o šio straipsnio 2 dalyje teigiama, jog kiekvienam, kuris naudojasi savo teisėmis ir laisvėmis, gali būti taikomi tik tokie apribojimai, kokie yra nustatyti įstatymo, tik tam, kad būtų užtikrintas kitų teisių ir laisvių pripažinimas ir pagarba joms ir kad demokratinėje visuomenėje būtų laikomasi teisėtų moralės, viešosios tvarkos ir visuotinės gerovės reikalavimų²⁴. Iš esmės analogiškos nuostatos yra įtvirtintos Konstitucijos 28 straipsnyje, t. y. įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių. Mūsų nurodytos normos leidžia teigti, jog visuomenės interesų užtikrinimas, gynyba bei įgyvendinimas yra atskiro individo vystymosi pagrindas. Individas net ir išlikdamas didžiausia vertybe privalo derinti savo interesus su visuomenės bei valstybės interesais. Tik taip jis ir gali būti vertingas ir tikrai laisvas, tik derindamas savo interesus su kitų interesais individas gali išlikti visuomenės terpėje.

4. Viešojo intereso objektas

Bendroji gerovė – tai vienas iš galimų viešojo intereso apibūdinimo variantų. Jeigu mes teigiame, kad viešasis interesas yra ne tik kiekybinė, bet ir kokybinė kategorija, o interesą turinčių subjektų skaičius nėra vienintelis požymis, pagal kurį viešąjį interesą galima išskirti iš kitų interesų, būtina atsakyti į klausimą, koks gi požymis suteikia interesui naują kokybę, transformuoja jį į viešąjį interesą, t. y. padaro jį visiems žinomą, rūpimą, bendrą. Toks požymis, mūsų įsitikinimu, yra intereso objektas, t. y. tai tie gėriai (vertybės), dėl kurių subjektai susisaisto teisiniais santykiais ir kurie atspindi jų (gėrių) paskirtį (tenkina turimus poreikius). Kokiais požymiais turi pasižymėti viešojo intereso objektas?

23 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. gruodžio 9 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 105 straipsnio sankcijoje numatytos mirties bausmės atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 109-3004.

24 Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 68-2497.

Filosofijos žodyne bendroji gerovė yra apibrėžiama kaip visuotinė gerovė, kokios nors bendruomenės, kaip visumos, gerovė, kuri, nors ir gali nesutapti su individo interesais ir net joms prieštarauti, vis dėlto tik dalyvavimas ir veikimas joje garantuoja gerovę ir atskiram individui²⁵. J. E. Lane'as kalbėdamas apie viešuosius interesus teigė, jog jie tokie tampa ne todėl, kad dauguma mano, jog jie yra viešieji, bet todėl, kad kiekvienas norėtų, kad valstybė vadovautųsi būtent šiais interesais, dėl to, kad jie yra racionalūs arba visų pripažįstami²⁶. Ir tai visiškai suprantama viešosios teisės požiūriu. Viešoji teisė reguliuoja viešųjų interesų kaip socialinių teisinių gėrių gynimą, užkerta kelią reikštis, kad ir viešajam – blogiui.

Konstitucijos preambulėje įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis, kuris yra konkretinamas Konstitucijoje įtvirtintomis nuostatomis bei Konstitucinio Teismo jurisprudencija²⁷. Būtent šis preambulėje įtvirtintas siekis, mūsų nuomone, ir yra pagrindinis visos tautos, kiekvieno jos nario, valstybės interesų kryptingumo bei vertingumo matas, kadangi būtent taip mes susitarėme gyventi ar bent tokios gyvenimo kokybės siekiame. Tai leidžia konstatuoti, jog siekiant šių tikslų įgyvendinimo yra susitariama ir dėl savų interesų derinimo su šiais tikslais, susitariama, ką mes visi laikysime bendru gėriu (vertybe), kuris vienokia ar kitokia išraiška yra naudingas kiekvienam subjektui ir į kurio pasiekimą turi būti nukreipti kiekvieno subjekto interesai.

Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje ne kartą buvo konstatuota, jog konstitucinis teisinės valstybės principas yra universalus principas, šiuo principu yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija²⁸. Teismas taip pat yra nurodęs, kad Konstitucija yra grindžiama universaliomis, nekvestionuojamomis vertybėmis, tarp jų ir pagarba teisei ir teisės viešpatavimu, valdžios galių ribojimu, valdžios įstaigų priederme tarnauti žmonėms ir atsakomybe visuomenei, teisingumu, atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiu, žmogaus teisių ir laisvių pripažinimu ir jų gerbimu²⁹. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje pažymima, kad viešuoju interesu gali būti laikomas ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija. Kaskart, kai kyla klausimas, ar tam tikras interesas laikytinas viešuoju, privalu nustatyti aplinkybę, kad, nepatenkinus tam tikro asmens ar grupės asmenų intereso, būtų pažeistos Konstitucijos saugo-

25 Halder, A., *supra* note 8, p. 32.

26 Lane, J. E. *Viešasis sektorius*. Vilnius: Margi raštai, 2001, p. 18.

27 Plačiau apie Konstitucinio Teismo jurisprudenciją aiškinant bei plėtojant Konstituciją žiūrėti, pvz., Jarašiūnas, E. Jurisprudencinė konstitucija. *Jurisprudencija*. 2006, 12 (90): 24–33; Kūris, E. Konstitucija kaip teisė be spragu *Jurisprudencija*. 2006, 12 (90): 7–14 ir kt.

28 Pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių „Būtingės nafta“, „Mažeikių nafta“ ir „Naftotiekis“ reorganizavimo įstatymo 3 straipsnio 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 27-1098.

29 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 11 straipsnio (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) ir 2 straipsnio 2 dalies (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 85-3094.

mos ir ginamos vertybės³⁰. Remiantis tokiais teismų teiginiais konstatuotina, jog viešojo intereso objektas yra ne kas kita, o Konstitucijos normose įtvirtintos bei principuose išreikštos vertybės, lemiančios teisinio reguliavimo kryptis.

Kita vertus, tikriausiai niekam nekyla abejonių, kad Konstitucijoje yra įtvirtinta žmogaus kaip didžiausios socialinės vertybės, taip pat žmogaus teisių ir laisvių kaip didžiausių vertybių idėja. B. Pranevičienė, nagrinėdama viešojo intereso apsaugą kaip administracinio teisinio reguliavimo objektą, nurodo, kad tiksliai apibrėžti viešaisiais interesais vadinamas vertybes gana sudėtinga, tačiau net ir nesant vienos nei filosofų, nei politologų, nei teisininkų nuomonės dėl viešojo intereso sampratos galima teigti, jog vis dėlto tokiomis vertybėmis laikytinos žmogaus teisės ir jų apsauga, kadangi jos praktiškai nekvestionuotinos ir niekam nekelia abejonių³¹. Pasakytina ir tai, kad neretai net ir totalitarinės valstybės įgyvendindamos privilegijuotų grupių, klanų interesus bei taip neigdamos žmogų ir jo teises kaip fundamentalias vertybes, tokią savo veiklą vis dėlto pridengia bei motyvuoja būtent žmogumi bei jo teisėmis. Todėl neįmanoma nesutikti su A. Urmono teiginiu, jog būtent „žmogaus teisės ir laisvės – vertybinis orientyras, leidžiantis „žmogiškuoju matmeniu“ pamatuoti ne tik valstybę, bet ir jos teisinę sistemą, teisinę kultūrą, pilietinę bendruomenę, apskritai visą tarptautinę bendriją“³². Taigi visų pirma žmogus ir jo teisės yra tas matas, pagal kurį nustatomos kitos vertybės bei jų indėlis į individualią bei bendrąją pažangą, taip pat įvertinamas ir pasirenkamas konkretus užsibrėžtų tikslų pasiekimo būdas.

Išvados

Asmens poreikio pagrindu atsirandantis interesas padeda surasti konkretų poreikį patenkinti galintį vertybės statusą įgijusį objektą ir pasirinkti atitinkamas priemones bei veikimo būdus nustatytam tikslui pasiekti. Taip interesas atskirą individą susieja su kitais visuomenės nariais ir jį socializuoja. Atskirų subjektų interesų identifikavimas bei šių interesų sąveika leidžia efektyviai nustatyti teisinio reguliavimo kryptis.

Visuomenės interesų įgyvendinimas nėra pakankama sąlyga tinkamam atskirų jos narių bei valstybės interesų įgyvendinimui, todėl visuomenės interesus negali būti laikomas viešojo intereso sinonimu. Tas pats pasakytina ir apie valstybės interesus santykyje su atskirų individų bei visuomenės interesais.

Įvertinus tai, kad viešasis interesas yra ne tik kiekybinė, bet ir kokybinė kategorija, teigtina, kad išskirtinio prioriteto suteikimas atskiro individo, visuomenės ar valstybės

30 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. kovo 30 d. sprendimas *D. S., R. K., J. P., S. M., V. N. v. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija* (bylos Nr. A⁵⁵⁶–382/2009).

31 Pranevičienė, B. *Kvaziteismai administracijos kontrolės sistemoje: monografija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras, 2003, p. 30.

32 Urmonas, A. Socialiniai vertybiniai pokyčiai ir administracinės deliktinės teisės norminimo modeliai [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-03-25]. <[http://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/katedros/administracines_teises_ir_proceso_katedra/Seminaras_diskusija/socialiniai%20vertybiniai.ppt#265,10,Žmogaus teisės ir laisvės – vertybinis orientyras](http://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/katedros/administracines_teises_ir_proceso_katedra/Seminaras_diskusija/socialiniai%20vertybiniai.ppt#265,10,Žmogaus%20teisės%20ir%20laisvės-vertybinis%20orientyras)>.

interesui nėra priimtinas, todėl viešuoju interesu laikytinas tik suderintas minėtų subjektų interesas.

Viešojo intereso objektu laikytinos Lietuvos Respublikos Konstitucijos normose įtvirtintos bei principuose išreikštos pamatinės vertybės bei sugyvenimo sąlygos, kurių vertingumas yra nulemtas žmogaus ir jo teisių pirmenybės.

Mes siūlytume tokį viešojo intereso apibrėžimą: viešasis interesas yra žmogaus ir jo teisių pirmumu pagrįstas visuomenės bei valstybės interesas, užtikrinantis konstitucijoje įtvirtintų siekių įgyvendinimą, atskiro žmogaus, visuomenės, valstybės egzistavimą bei vystymąsi.

Vis dėlto manytume, jog nėra tikslinga apibrėžti viešojo intereso sąvokos konkrečiame įstatyme, kadangi norminis sąvokos apibrėžimas visais atvejais bus arba per siauras, arba per platus, o tai gali apsunkinti tiek efektyvų viešojo intereso įgyvendinimą, tiek efektyvią jo gynybą.

Literatūra

- Driukas, A.; Valančius, V. *Civilinis procesas: teorija ir praktika*. I tomas. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2005.
- Ebzeev, B. S. Dialektika individualnogo i kolektivnogo v organizacii sociuma i ee otrazhenie v konstitucii (k metodologii issledovaniija) [Dialectics of individual and collective in organization of social environment and it's reflection in constitution (to the methodology of research)]. *Gosudarstvo i pravo*. 2004, 2: 5–12.
- Halder, A. *Filosofijos žodynas*. Vilnius: Alma littera, 2002.
- Jarašiūnas, E. Jurisprudencinė konstitucija. *Jurisprudencija*. 2006, 12 (90): 24–33.
- Krjzhzhkov, A. V. Publichnyj interes ponetija vidy i zashita [Public interest conception variety and protection]. *Gosudarstvo i pravo*. 1999, 10: 91–99.
- Kūris, E. Konstitucija kaip teisė be spragų. *Jurisprudencija*. 2006, 12 (90): 7–14.
- Lane, J. E. *Viešasis sektorius*. Vilnius: Margi raštai, 2001.
- Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 9 d. nutartis civilinėje byloje UAB „M“ v. *Valstybinę sienos apsaugos tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos* (bylos Nr. 2-357-1/2009).
- Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 24 d. nutartis civilinėje byloje A. B., O. Ž. v. BUAB „G“ (bylos Nr. 2-545/2008).
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje *Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras v. Vilniaus apskrities viršininko administracija, I. S., L. Z., F. Z., J. K., A. Z. ir V. I. D.* (bylos Nr. 3K-3-578/2007).
- Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2007 m. rugsėjo 25 d. raštas Nr. 13.2.863 „Dėl prokuratūros įstatymo 19 str. ir kitų teisės aktų pakeitimo projektu“. (Neskelbtas).
- Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 31–953.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. gruodžio 9 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 105 straipsnio sankcijoje numatytos mirties bausmės atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 109-3004.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių „Būtingės nafta“, „Mažeikių nafta“ ir „Naftotiekis“ re-

- organizavimo įstatymo 3 straipsnio 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 27-1098.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 11 straipsnio (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) ir 2 straipsnio 2 dalies (2004 m. gegužės 4 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 85-3094.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2005, Nr. 63-2235.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos žalos, padarytos neteisėtais kvotos, tardymo, prokuratūros ir teismo veiksmais, atlyginimo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 3 dalies ir 7 straipsnio (2001 m. kovo 13 d. redakcija) 7 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 90-3529.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 10 straipsnio 12 dalies (2002 m. kovo 5 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1427 „Dėl Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos patvirtinimo“ (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) patvirtintos Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti tvarkos (2002 m. rugpjūčio 10 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2007, Nr. 123-5043.
- Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 67-1659.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje *Vilniaus apygardos vyriausiasis prokuroras v. Utenos apskrities viršininko administracija* (bylos Nr. A¹⁵-1725/2005).
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. kovo 30 d. sprendimas *D. S., R. K., J. P., S. M., V. N. v. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija* (bylos Nr. A⁵⁵⁶-382/2009).
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. liepos 25 d. nutartis administracinėje byloje *Vilniaus apygardos vyriausiasis prokuroras v. Trakų rajono savivaldybė* (bylos Nr. A¹⁴⁶-335/2008).
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo metinis pranešimas: 2008 metai [interaktyvus]. Vilnius, 2009 [žiūrėta 2009-05-25]. <<http://www.lvat.lt/default.aspx?item=mpna&id=6017>>.
- Malko, A. V. *Stimuly i ogranichenija v prave* [Stimulations and restrictions in law]. Moskva: Jurist, 2003.
- Mihajlov, S. V. Interes kak obshenauchnaja kategorija i ee otrazhenie v nauke grazhdanskogo prava [Interest as category common to all sciences and it's reflection in civil law]. *Gosudarstvo i pravo*. 1999, 7: 86–92.
- Misnik, G. A.; Misnik, N. N. Publichnye i chasnye interesy v ekologicheskom prave. [Public and private interests in environmental law]. *Gosudarstvo i pravo*. 2006, 2: 29–37.
- Newman, D. G. Collective Interests and Collective Rights. *The American Journal of Jurisprudence*. 2004, 49: 127–165.
- Pranevičienė, B. *Kvaziteismai administracijos kontrolės sistemoje: monografija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras, 2003.
- Staniūnas, E. Viešojo intereso apibrėžimo Lietuvos urbanistinėje plėtroje klausimu. *Urbanistika ir architektūra*. 2008, 32(4): 248–257.
- Subochev, V. V. *Zakonnye interesy* [Legitimate interests]. Moskva: Norma, 2008.

Totev, K. J. Publichnyj interes v pravovoj doktrine i zakonodatelstve [Public interest in legal doctrine and legislation]. *Gosudarstvo i pravo*. 2002, 9: 19–25.

Urmonas, A. Socialiniai vertybiniai pokyčiai ir administracinės deliktinės teisės norminimo modeliai [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-03-25]. <http://www.mruni.eu/mru_

[lt_dokumentai/katedros/administracines_teises_ir_proceso_katedra/Seminaras_diskusija/socialiniai%20vertybiniai.ppt#265,10,ŽMOGAUS TEISĖS IR LAISVĖS –VERTYBINIS ORIENTYRAS](#)>.

Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 68-2497.

INDIVIDUAL INTERESTS AS A FOUNDATION OF PUBLIC INTEREST

Ugnius Trumpulis

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *The article aims to disclose the problem of defining the concept of public interest in law from the perspectives of subjects and objects of public interest.*

The first chapter of the article deals with an analysis of the interrelation and interdependence between need and interest. Legal interest is described as a legally protected conscious aspiration of an objectively existing good, which can satisfy a person's need, by using legal measures. The author of the article stresses two main elements without which no interest can exist. These elements are: a subject having particular interest and an object of an interest (certain values). In author's opinion, interests are what binds a person with the society, makes him social.

In the second chapter of the article, the author analyzes the subjects of public interest. The author states that society is only one of the subjects of public interest, because the accomplishment or satisfaction of a society's interests is not always a sufficient condition for the accomplishment or satisfaction of individual or state interests. The same is to be said about state interests in relation with the interests of a society and an individual.

Further on, the article deals with the interrelation between individual and general attributes of interest in law. The author claims that the category of public interest means not only quantity, but also quality. Therefore, a subject of public interest is not the only element that describes the category under investigation. Interests of individuals, the whole society and the state must be in accord with each other. In a democratic state, a compromise should be found between the interests of all subjects, because an individual, the society and the state are values for each other, their interests depend on and influence the development of every subject. A violation of the interests of one subject automatically causes a violation of the interests of another subject; in this situation neither a consecutive development of all earlier mentioned subjects is possible nor a common welfare can be achieved.

The fourth chapter of the article deals with the object of public interest. By analyzing the introductory part of the Constitution of the Republic of Lithuania, decisions of the

Constitutional Court of the Republic of Lithuania and the Supreme Administrative Court of Lithuania, the author states that objects of public interest are goods and values that are embedded in norms and principles of the Constitution of the Republic of Lithuania. The author stresses that the main and the greatest value and, therefore, the main object of public interest is the human and his rights.

Keywords: *need, interest, society interest, state interest, public interest, common welfare.*

Ugnius Trumpulis, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros doktorantas. Mokslinių tyrimų kryptys: viešojo intereso įgyvendinimas bei gynimas administracinėje teisėje.

Ugnius Trumpulis, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Administrative Law and Procedure, doctoral student. Research interests: implementation and protection of public interest in administrative law.